

ili na prisutnost sirovog mlijeka, osobito ako se mlijeko i mlječni proizvodi zagrijavaju pri visokoj temperaturi. U tim slučajevima potrebna je radi prosuđivanja ispravnosti zagrijavanja, osim pokusa na fosfatazu, bakteriološka pretraga (nalaz koliformnih bakterija, broj živih bakterija) i termogram uređaja za grijanje.

ZAKLJUČAK

Kontrolni organi vanjskih inspeksijskih službi (sanitarne, veterinarske i tržne) pridržavaju se odredaba postojećeg PKM, te po istom donose i rješenja na temelju izvršenih laboratorijskih pretraga. Budući da ocjena o ispravnosti rada pastera odnosno postupka pasterizacije na osnovu pozitivnog rezultata pokusa na peroksidazu ili pokusa na fosfatazu često donosi mljekarskoj proizvodnji materijalne gubitke — potrebno je hitno mijenjati postojeći PKM.

Iz izloženog vidljivo je, da se propisi o kontroli ispravno provedenih postupaka toplinske obrade mlijeka i vrhnja — pokus na peroksidazu i pokus na fosfatazu — koje sadržava PKM ne temelje na današnjim naučnim saznanjima, pa stoga predlažem da naši naučni instituti, fakulteti ili mljekarska stručna udruženja izrade prijedlog nadležnim organima za ispravak i nadopunu navedenih propisa Pravilnika o kvaliteti mlijeka i proizvoda od mlijeka.

Literatura:

- Schulz, M. E. & Sydow, G.: Ueber die ungenügende Beweiskraft der Peroxydaseprobe, *Milchwissenschaft* 10 (151—153), 1955.
 Sydow, G.: Ueber die ungenügende Beweiskraft der Phosphataseprobe, *Molkerei- und Käserei-Zeitung* 13. 1962.

PROIZVODNJA MLIJEKA NA DRUŠTVENIM GOSPODARSTVIMA I STOČARSKIM ORGANIZACIJAMA U KOOPERACIJI U SRH GOD. 1966.

Na društvenim gospodarstvima ukupan broj goveda se nešto povećao, ali se nešto smanjio broj krava, kako je to vidljivo iz izvještaja »Rezultati uzgoja i kontrole produktivnosti goveda i svinja« Stočarskog selekcijskog centra Hrvatske u Zagrebu.

Brojno stanje goveda na društvenim gospodarstvima SRH u god. 1966.

Tabela I

Broj organizacije	Pasmina	Raspl. bikova u pripustu	Krava	Podmlatka				Ukupno
				ženskog		muškog		
				preko 1 god.	do 1 god.	preko 1 god.	do 1 god.	
30	domaća							
	šarena	12	9454	2981	2195	194	1237	16073
17	crno-šara	15	7532	3541	1922	16	549	13575
4	crveno-šara	5	935	362	352	1	198	1853
8	smeđa	3	938	185	212	9	108	1455
4	siva	2	90	31	13	—	—	136
4	jersey	3	187	106	54	—	9	359
1	hereford	1	50	11	11	—	35	108
1	podolac	1	59	65	10	—	42	177
69	Svega	42	19245	7282	4769	220	2178	33736

Gubici u tovu i nesiguran plasman mlijeka imali su za posljedicu da su se izlučivale krave s namjerom da bi se smanjenjem broja, a većom proizvodnjom povećala rentabilnost i tako konsolidirala govedarska proizvodnja za dulje vremensko razdoblje. Broj krava u odnosu na god. 1965. smanjio se za 1029 ili 5,2%. Najmanje se smanjio broj krava simentalčke pasmine — 3,5%, a najviše smeđe pasmine 21,2%.

Od pojedinih većih gospodarstava IPK Osijek smanjio je broj krava za 437, PIK Belje za 173, a PIK Vukovar za 37.

Prosječna mliječnost krava i % masti za vrijeme laktacije po pasminama na poljoprivrednim dobrima i kombinatima god. 1965/66.

Tabela II

Pasmina	Laktacija	Za prvih 305 dana			Za cijelu laktaciju		
		broj krava	prosj. mlijeka kg	prosj. % masti	broj krava	prosj. mlijeka kg	prosj. % masti
domaća šarena	od 1—4 i više	3224	4135	3,8	5542	4225	3,8
crno-šara	od 1—4 i više	3263	4618	3,8	5300	4789	3,87
crveno-šara	od 1—4 i više	327	4582	3,55	814	4320	3,58
smeđa (montafonska)	od 1—4 i više	302	3638	3,8	598	3565	3,8
siva (oberintalska)	od 1—4 i više	33	2862	3,7	41	3388	3,7
jersey	od 1—4 i više	29	2709	5,7	119	2478	5,6
Ukupno	od 1—4 i više	7180	4342	3,8	12414	4420	3,8

Proizvodnja mlijeka za vrijeme laktacije povećala se prosječno za 402 kg. Kod krava svih pasmina, osim sive, povećala se proizvodnja mlijeka za 305 dana laktacije. Najveći porast bio je kod krava crveno-šare pasmine 458 kg, a najmanje kod jersey +57, dok kod krava sive pasmine smanjila se proizvodnja za 207 kg po kravi.

Postotak masti u mlijeku povećao se u prosjeku za 0,05% u odnosu na 1965. i iznosio je 3,8%. Kod simentalčkih krava PIK Vinkovci postignut je prosjek od 4%, 4,1% kod frizijskih krava, 3,8% kod montafonskih krava OKPD Valtura i 3,8% kod sivih PIK Vrana.

Muzare po grupama proizvodnje na poljopr. dobrima i kombinatima god. 1965/66.

Tabela III

Pasmina	Ukupna laktacija (krava)	do 2800 kg	2801 do 3900 kg	3901 do 4500 kg	4501 do 5500 kg	5501 do 6500 kg	više od 6500 kg
domaća-šarena	5542	961	1580	893	1102	578	428
crno-šara	5300	424	1138	861	1335	881	661
crveno-šara	814	93	268	138	186	73	56
smeđa	598	191	216	69	62	29	31
siva	41	11	23	3	2	1	1
jersey	119	78	39	2	—	—	—
Ukupno:	12414	1738	3264	1966	2687	1562	1177
%	100	14	26	1,6	22	12,5	9,5

44% svih krava ima veću prosječnu godišnju proizvodnju od 4501 kg. Najbolji rezultati postignuti su kod krava crno-šare pasmine, tj. 54,2%. 38,8% krava crveno-šare pasmine, 38% simentalске, a 20,4% smeđe pasmine premašile su proizvodnju od 4501 kg mlijeka. Kod IPK Osijek 57,3% simentalških krava, kod Agrokombinata Zagreb 56,9% crno-šarih krava i kod PK Labin 35% krava smeđe pasmine postiglo je proizvodnju veću od 4501 kg mlijeka.

Rang lista muzara na poljoprivrednim dobrima i kombinatima u god. 1965/66.

Tabela IV

Pasmina	Organizacija	Oznaka krave	Lakt.	Lakt. dana	Proizv. mlijeka kg	Pros. na dan
crveno-šara	IPK Osijek	R-243	4	305	9854	32,3
dom.-šarena	IPK Osijek	2397	5	305	9829	32,2
crno-šara	PIK Vinkovci	384	6	305	8917	29,2
smeđa	PIK Labin	499	8	305	8345	27,3
siva	PK »Vrana«	37	5	305	5021	16,4
jersey	PPK Zagreb	65	3	296	4017	13,5

Rekorderka za god. 1966. je krava R-243, crveno-šare pasmine, IPK Osijek, koja je za prvih 305 dana laktacije dala 9854 kg mlijeka, odnosno prosječno 32,3 kg na dan.

Naturalna proizvodnja mlijeka na poljoprivred. dobrima i kombinatima u god. 1965/66.

Tabela V

Pasmina	Pros. broj krava	Ukupna proizvodnja mlijeka u 000 kg	Godišnji prosjek po kravi kg	Prosječni % masti
dom. šarena	8456	3117	3686	3,7
crno-šara	7089	3008	4243	3,8
crveno-šara	521	213	4098	3,5
smeđa	732	230	3145	3,7
siva	64	16	2446	4,0
jersey	181	50	2761	5,0
nerazlučene	1858	737	3964	3,7
Ukupno:	18901	7371	3899	3,7

* Nije uračunata proizvodnja 450 krava PIK Našice, koje su za 309 laktacijskih dana proizvele prosječno 3647 kg mlijeka sa 3,7% masti.

Prosječna godišnja proizvodnja mlijeka za krave sviju pasmina iznosila je god. 1966. — 3899, a god. 1965. — 3830 kg, što je povećanje za svega 69 kg. Uopće kod pojedinih pasmina krava nema većih promjena u proizvodnji osim kod krava nerazlučenih gdje je razlika 1966. u odnosu na god. 1965. — 397 kg.

Stočarski ogranci — Ukupno brojno stanje goveda u kooperaciji povećano je za 74 323 u odnosu na god. 1965. i to kod kontrolnih krava za 41 712 i muške teladi do jedne godine za 11 457. U god. 1966. bilo je 227 rasplodnih bikova u prirodnom pripustu, dok je god. 1965. bilo svega 9. Broj matičnih krava povećan je za 2,5 puta.

Brojno stanje goveda u kooperaciji sa 31. XII 1966.

Tabela VI

Pasmina	Broj domać.	Bikovi u prirod. pripustu	Krava matičnih	Kontrolnih krava	ženskog preko 1 god.	Podmlatka			Ukupno
						do 1 god	preko 1 god.	muškog do 1 god	
dom. šara i križanci	57271	183	5831	79825	2819	14026	720	11700	115104
smeđa	4090	40	940	5952	178	458	7	254	7829
siva	1469	3	96	1861	—	155	—	46	2161
crno-šara	198	1	157	83	—	—	—	—	241
Ukupno:	63028	227	7024	87721	2997	14639	727	12000	125335

Proizvodnja mlijeka i masti za vrijeme laktacije matičnih krava

Tabela VII

Pasmina	Laktacija	za prvih 305 dana			za cijelu laktaciju			
		broj krava	pros. mlijeka kg	pros. % masti	broj krava	broj lakt. dana	pros. mlijeka kg	pros. % masti
domaća šarena	Ø	1103	3286	3,6	1770	324	3310	3,7
smeđa	Ø	47	3932	3,7	132	292	3330	3,7
siva	Ø	27	3263	3,8	62	304	3249	3,8
crno-šara	Ø	9	4042	3,8	11	359	4261	3,6
Ukupno:	Ø	1186	3316	3,7	1975	322	3315	3,7

Kod krava u kooperaciji nije ostvareno povećanje proizvodnje mlijeka za vrijeme laktacije, jer razlika u odnosu na god. 1965. od 13 kg može se uzeti kao slučajna.

Prosječna godišnja mliječnost od 3315 kg po kravi je prema stvarnoj mogućnosti malena. OPZ Kapela je ostvarila u svojem stočarskom ogranku kod simentalških krava 3947 kg mlijeka, a »Agroprodukt« Pula s montafonskim kravama 4338 kg mlijeka.

Proizvodnja mlijeka i masti za vrijeme laktacije kontrolnih krava u kooperaciji za god. 1965/66.

Tabela VIII

Pasmina	Laktacija	za prvih 305 dana			za cijelu laktaciju			
		broj krava	pros. mlijeka kg	pros. % masti	broj krava	broj lakt. dana	pros. mlijeka kg	pros. % masti
domaća šarena	Ø	1529	2577	3,6	4132	292	2471	3,6
smeđa	Ø	154	2303	3,8	481	276	2069	3,8
crno-šara	Ø	93	2587	3,8	135	351	2976	3,8
Ukupno:	Ø	1776	2553	3,6	4748	292	2444	3,6

Prosječna proizvodnja kontrolnih krava sviju pasmina iznosi 2444 kg u 292 dana. Ovaj podatak pokazuje da su proizvodne mogućnosti krava u masovnoj selekciji daleko veće od dosadašnjih procjena. Najbolji je rezultat ostvaren kod crno-šarih krava koje su u 351 dan laktacije dale 2976 kg mlijeka s 3,8% masti.

**Muzare po grupama proizvodnje mlijeka u stočarskim organizacijama
u kooperaciji u god. 1965/66.**

Tabela IX

Pasmina	Broj krava	do 2800 kg	od 2801 do 3900 kg	od 3901 do 4500 kg	od 4501 do 5500 kg	od 5501 do 6500 kg	6501 i više kg
dom. šara	1770	444	986	224	88	26	2
smeđa	132	37	65	16	11	3	—
crno-šara	11	1	3	3	3	1	—
siva	62	18	32	7	4	1	—
Ukupno:	1975 100%	500 25,3	1086 54,9	250 12,6	106 5,4	31 1,6	2 0,2

Od kontroliranih krava na privatnom sektoru svega 19,8% krava proizvelo je prosječno u godini dana više od 3900 kg mlijeka. Odstupale su samo krave crno-šare pasmine. 63,3% proizvelo je mlijeka više od 3900 kg godišnje.

Rang lista muzara s najvećom proizvodnjom u prvih 305 dana

Tabela X

Pasmina	Organizacija	MB	Starost		Redni broj lakt.	Broj lakt. dana	Dala mlijeka
			god.	mj.			
domaća šara	PZ Đurđevac	1280	8	9	4	349	6085
crno-šara	Agropromet Karlovac	304	8	1	7	403	4871
smeđa	Agroprodukt Pula	68	10	5	8	348	5428
siva	PK Sinj	42	6	3	4	300	5688

Najveću proizvodnju mlijeka na privatnom sektoru postigla je simentalaska krava mb 1280 iz PZ Đurđevca. U 349 dana laktacije (IV) dala je 6085 kg mlijeka krava mb 42 sive pasmine iz PIK Sinj, u 300 dana laktacije (IV) proizvela je 5688 kg mlijeka, što je s obzirom na manju tjelesnu težinu izvanredan uspjeh.

K.

Vijesti

ZAKLJUČCI GLAVNE GODIŠNJE SKUPŠTINE UDRUŽENJA MLJEKARSKIH RADNIKA SRH *

Na osnovu izvještaja i diskusije na Skupštini Udruženja mljekarskih radnika SRH, održanoj 16. VI 1967, komisija je formirala sljedeće

Z a k l j u č k e :

1. Upravni odbor će razviti pogodne akcije za proširenje članstva Udruženja iz redova radnika u mljekarama, proizvođača — napose društvenog sektora — kao i iz redova drugih zainteresiranih radnih organizacija i industrija;
2. radi užeg povezivanja članstva s Upravnim odborom Udruženja, potrebno je razviti nove oblike saradnje, eventualno preko sekcija, komisija, ili izabranih predstavnika u poduzećima;
3. pogoršavanje kvalifikacione strukture zaposlenih radnika u mljekarama nameće Udruženju obavezu da poduzme hitne i efikasne mjere za što brže otklanjanje ovog nedostatka, koji u najskorije vrijeme može imati vrlo štetne posljedice u poslovanju mljekarske privredne organizacije;